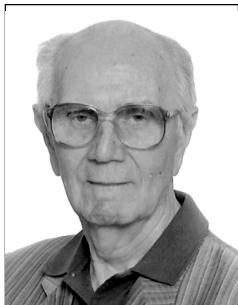

Szilágyi Imre

1928–2015

Szilágyi Imre okleveles gépészmémők 1928-ban született. 1946-ban asztalosipari szakképesítést, majd 1951-ben technikus oklevelet szerzett az Újpesti Faipari Középiskolában.

1956-ban szerzett diplomát a Budapesti Műszaki Egyetem gépgyártástechnológiai szak hidegtechnológiai ágazatán.

A Csepeli Vas- és Acélöntödében 1949-től mintakészítő, 1951-től mintatechnológus, 1956-tól a szerszám- és készüléktervező csoport vezetője volt. 1971–82-ig az Öntödei Vállalatnál gyártásfejlesztési főosztályvezetőként, majd műszaki-gazdasági tanácsadóként dolgozott. A vállalatnak Magyar Öntészeti Egyesüléssé való átalakulása után főmunkatárs volt 1988-as nyugdíjazásáig. Itt több öntöde korszerűsítésében, öntödei fejlesztési tervek kidolgozásában vett részt. Két szabadalmát fogadták el, szaklapokban számos publikációt jelentetett meg. Két szakkönyvnek is a társszerzője volt. Négyyszer kapott Kiváló Dolgozó kitüntetést.

Nyugdíjas éveiben intenzíven foglalkozott kedvenc témájával, az elméleti fi-

zika újragondolt alapjaival, melyet 2009–12-ben négy kötetben, a Révai Digitális Kiadónál meg is jelentetett.

1952-től tagja volt az OMBKE-nek. Az Öntészeti Szakosztály csepeli szervezetének egyik alapítója és első titkára volt. 1971–75-ben a szakosztály titkárhelyettese, több cikluson keresztül az egyesületi alapszabály-bizottságnak a tagja, majd a vezetője volt, 1994–97-ben pedig a fegyelmi bizottság tagja volt.

Egyesületi munkájáért két ízben a Kohászat Kiváló Dolgozója és a z. Zorkóczy Samu-emlékérmét, továbbá Centenárium Emlékérmét kapott. 2002-ben elsőként kapta meg az OMBKE Öntészeti Szakosztályért kitüntetést, és a szakosztály alapító tagjainak járó díszoklevelet.

2015 májusában bekövetkezett haláláról sajnálatos módon csak ősszel értesültünk. Hozzártartozóinak ezúton fejezzük ki őszinte részvétünket. Kedves tagtársunknak szakosztályunkban kifejtett szakmai-társadalmi tevékenységéért tisztelettel adózva kívánunk békés nyugodalmat, utolsó Jó szerencsét!

(LKK)

Vámos Éva

1950–2015

2015. július 25-én, 65 éves korában, türelemmel viselt, hosszú betegség után elhunyt dr. Vámos Éva, a történelemtudomány kandidátusa, habilitált egyetemi tanár.

1973-ban végzett az ELTE Bölcsészettudományi Karán, történelemangol szakon. Első és egyetlen munkahelye az Országos Műszaki Múzeum (később, az egyesítés után Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum) volt, ahol szinte minden poszton szolgálta a magyar műszaki muzeológia ügyét. Több mint 10 évig az OMM főigazgatója volt.

Vámos Éva a műszaki muzeológia jelentős személyisége volt, nemcsak magyar, hanem nemzetközi viszonylatban is. Otthon volt számos természettudomány (leginkább a kémia) és műszaki tudomány szakmai kérdéseiben, s otthon volt a természet- és műszaki tudományok modern kori társadalomtörténetében. Aktív és többször vezető szerepet töltött be nemzetközi szervezetekben, lelkes és kitartó munkával évtizedekig ő szervezte az évenkénti novemberi ankétot „Újabb eredmények a hazai tudomány-, technika- és orvostörténet köréből” címmel egészen

2013-ig, és nyomda alá rendezte annak sokoldalú kiadványát.

Tudományos munkásságát több könyv mellett 200-nál több cikke fémjelzi, melyek fele németül és angolul jelent meg.

Ő volt számos Műszaki Muzeológus Találkozó szervezője és rangos előadója. A szakmúzeumokat bekapcsolta a Közép-európai Műszaki Múzeumok Szövetsége (Mitteleuropäische Union der Technischen Museen) szervezetébe, így lehetőségük nyílt a környező országok műszaki gyűjteményeivel is megismerkedni. A MUT segítette 2002 és 2005 között az Öntödei Múzeum kiállításainak szlovákiai vándoroltatását.

Dr. Vámos Évát 2015. augusztus 10-én nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra a Farkasréti temető urnaparcellájában. Sírjánál dr. Deme Péter, a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumok Egyesülete elnöke méltatta munkásságát.

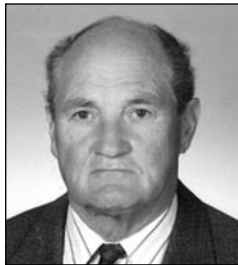
Kedves Éva, nyugodj békében! A mi hagyományaink szerint kívánunk Neked

utolsó jó szerencsét!

Lengyelne Kiss Katalin

Bánky Gyula

1923–2015

2015 augusztusában elhunyt az Öntödei Szakosztály egyik legidősebb tagja, Bánky Gyula arany-, gyémánt-, vas- és rubindiplomás kohómérnök.

1923. október 21-én Miskolcon született. A vasgyári gyártelepen nevelkedett, édesapja Bánky (Biber) József szintén vasdiplomás vaskohómérnök volt, a miskolci katolikus gimnáziumban letett érettségi után apja nyomdokait követve ő is Sopronban, 1945-ben végzett.

Rövid ideig az egyetem Mechanika és Szilárdságtan Tanszékén dolgozott tanársegédként, majd a Hubert és Sigmund Acél- és Fémárugyár Kft.-ben (a későbbi Kőbányai Vas- és Acélöntöde) helyezkedett el. Itt az anyagvizsgáló laboratórium vezetője és korróziós tanácsadó lett, majd 1946-ban a hőkezelő vezetését is rábízta.

1950-ben műszakvezetőnek az acélöntödébe helyezték, 1952-ben az új vasöntöde vezetésével bízták meg, amit tiszta profilú centrifugálöntödévé alakított át. Bevezette a vas túlhevítését és FeSi-mal, valamint CaSi-mal való beoltását.

1954-ben a legnagyobb üzem, az acélöntöde vezetője lett, ahol 50 különböző ötvözetből készültek öntvények és tartósmágnesekek. Szorgalmazta a precíziós öntést, a héjformák és magok készítését. Az országban elsőként gyártottak gyantás homokot héjformákhoz és magokhoz, valamint a perselyöntésnél használt kokillák bevonásához.

1957–71 között felváltva volt főtechnológus és öntödei gyáregységvezető. Megoldotta többek közt a kubai nikkel-szinteroxid feldolgozását min. 98%-os kohónikkellé, ami jelentős exportbevételt és nyereséget hozott a vállalatnak. 1971–75 között fejlesztési főmérnöki beosztásban a beruházási és karbantartási munka javításával foglalkozott. Törődött a művezetők és szakmunkások továbbképzésével, és ehhez könyveket is írt.

1975–83-ig az Öntödei Vállalat központjában műszaki osztályvezetőként, majd műszaki gazdasági tanácsadóként az öntödék selejtcsoökkentését segítette és a haditechnikai ötvénygyártást tartotta kézben.

25 évig volt igazságügyi szakértő és több jelentős perben segítette a bírók döntését.

Egyesületünknek 1946 óta volt tagja, az 50-es években az öntödei szakosztály vezetőségi tagja is volt. Utolsó éveiben a Hubert és Sigmund cég történetének megírásával foglalkozott.

Bánky Gyula a rubindiplomáját a 2015-ös átadó ünnepségen az időközben bekövetkezett halála miatt sajnos már nem vehette át. Öntészeti Szakosztályunk leghosszabb tagsággal rendelkező tagjától tisztelettel búcsúzunk. Nyugodjék békében!

 (LKK)

Riedl Rezső

1948–2015

Riedl Rezső, alias Schulz Sopronban született többgyermekes katolikus család elsőszülöttjeként. Itt, a soproni Széchenyi Gimnáziumban alapozódott meg a reál tárgyak iránti érdeklődése, de itt kapta meg elsősorban édesapja segítségével a zenei alaptudást is.

Tanulmányait a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen folytatta, 1971-ben szerzett metallurgus kohómérnöki diplomát. Sokoldalú érdeklődése megmutatkozott az ábrázoló geometria iránti fogékonyságában, zenei tehetségében (klarinétosként csatlakozott az egyetem szimfonikus zenekarához) és jó német nyelvtudásában.

Az egyetem elvégzése után rövid időre a budapesti Ganz-Mávag öntödéjében dolgozott, majd feleségével együtt átköltöztek Győrbe, ahol el tudtak helyezkedni az akkor igen dinamikus fejlődésnek indult RÁBA-nál. A RÁBA új, korszerű öntödéjének a beüzemelése, majd a folyamatos gyártás- és

gyártmányfejlesztés volt a feladata.

A kilencvenes évek vége felé újabb szakmai kihívásként megkeresést kapott a soproni öntöde német tulajdonosától, akinek nagyszabású gyártmánystruktúra átalakító terveihez szüksége volt korszerű tudású, az olvasztás technológiát jól ismerő és hatékony vezetői képességekkel rendelkező mérnökre, aki önállóan kézben tudja tartani az üzem vezetését. Ezt is, mint minden más szakmai feladatot maradéktalanul megoldotta.

Mindig szorgalmasan és kitartóan végezte munkáját, hűséges volt családjához, hazájához, egyházához, szakmájához, barátaihoz és a zenéhez, és ezzel példát mutatott valamennyiünknek.

Riedl Rezső 2015. szeptember 12-én hunyt el, temetése szeptember 18-án volt a Győr-Révfalui temetőben.

Kedves Schulz, hiányozni fogsz, nyugodj békében. Jó szerencsét!

 Longa Péter

Szalai János

1922–2015

2015. október 17-én elhunyt Szalai János kohómérnök a – ma már csak ipartörténetet jelentő – hazai ferroötvözet-gyártás kiemelkedő szakmai egyénisége.

1922-ben született Komáromban. A gimnáziumot a piaristáknál, majd a komáromi bencésekénél végezte kitűnő eredménnyel. Olyan tanárai voltak, mint pl. Öveges professzor.

A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem soproni Kohómérnöki Karán 1948-ban szerezte meg diplomáját. Két évig tanársegédként dolgozott az egyetem Tüzeléstan Tanszékén, majd az Almásfüzitői Timföldgyárba került. Három év után jelentkezett a Zagyvarónai Magyar Vasötvözetgyárba, ahol először főtechnológus, majd 1955-től főmérnök, ill. műszaki igazgatóhelyettes volt. A gyár ekkor még csak 3-4-féle ferroszilíciumot gyártott két ívkemencével, s ekkor helyezték üzembe – már az ő irányításával – a 3-as és 4-es kemencét. Nagyon hamar felismerte, hogy négy 3,75 MW teljesítményű kemencével csak a FeSi-gyártásból hosszú távon nem lehet megélni. Ezért kísérleti üzemet épített nagyobb teljesítményű kemencékkel, amelyek alkalmasak voltak értékes termékek gazdaságos gyártására is. A fejlesztésekbe, kutatási témákba bevonta a Miskolci Egyetemet, a Vasipari és a Fémipari Kutató Intézetet, s a külföldi ferroötvözet-

gyártókkal is jó szakmai kapcsolatokat ápolt. Számos új terméket és technológiát fejlesztett ki, pl. bevezette a hazai ércet felhasználásával a FeMn-, SiMn-gyártást. Átvették és tovább fejlesztették a metallotermikus előállított ferroötvözetek (FeTi, FeW, FeMo, FeV, FeNbTa) gyártását. Értékes salakok feldolgozására technológiákat dolgozott ki, amelyek jobb fémkihozatalt eredményeztek ötvözéskor.

Sokat foglalkozott a hazai mangánércvagyron, a vörösiszap, a wehrlit, a szerpentin pirometallurgiai feldolgozásával. 1977-ben már több mint 30-féle új terméket gyártó korszerű technológiákkal rendelkező, nyereséges Salgótarjáni Ötvözetgyárat hagyott ott. Ezután 1984-ig a Vaskutban beruházási vezetőként dolgozott.

Munkásságát számtalan újítás, bel- és külföldi előadás, 14 szabadalom, valamint szakmai kitérítések fémjelzik (Kiváló Újító arany fokozat, Kohászat Kiváló Dolgozója, Munka Érdemérem, számos Kiváló Dolgozó kitérítés).

Volt kollégáival és tisztelőivel együtt október 22-én vettünk tőle búcsút a salgótarjáni Új temetőben. Soha nem feledjük el. Életműve példa értékű lehet a jövő kohász generációi számára.

Kívánunk Neki békés nyugalmat, és utolsó Jó szerencsét!

 Szalai János

FROM THE CONTENT

Continued from page B2

drosses, foils, turnings, used cans, pieces of castings, loose or bailed materials, sheets, profiles, tubes, rods and even composites requires much expertise from the sorting team to determine the chemical composition and the possible use of the material. The technology line containing 2 rotary melting, 2 casting furnaces and casting equipments is an important step for the newly rise of the Hungarian aluminium industry.

Mikó T.: Hot compression tests in aluminium alloys 27

Investigation of the hot plastic deformation of aluminium alloys under laboratory conditions was the goal of this study. Therefore I created a test assembly and method. With this assembly and method the behavior of the aluminium alloy can be investigated under wide range of the temperature; strain rate; and strain ($A, T, \dot{\phi}, \phi$) in order to set up the true stress-strain curve and to define the microstructure changes. I did many single and multiple tests, and I summarize the results of these measurements.

Buza G. – Erős A. – Fazakas É.: The effect of welding working gas composition on the plasma formation

during laser beam welding 33

In comparison to the traditional welding technologies working (protecting) gases play a special role, especially at power densities exceeding 10^6 W/cm². Only the electrons of the atoms (in some cases molecules) of the working gas interact with the photons of the laser beam, which influences the electron density of the plasma formed, thus its optical properties. All these play a decisive role in determining the geometry of the welded seam, especially its depth, as well as the welding rate etc. The presented series of experiments is aimed at the elucidation of the observed inter-relations.

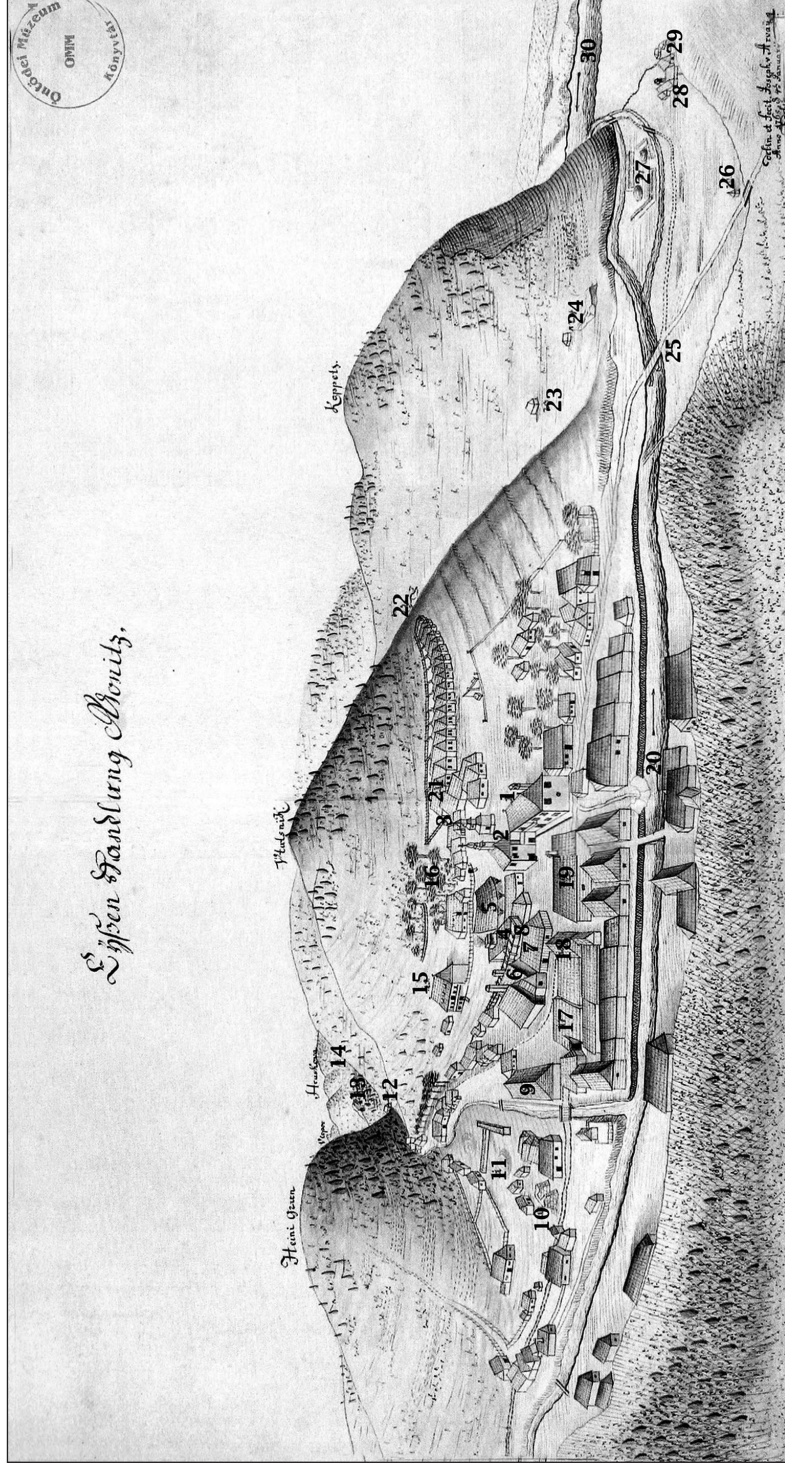
Csanády Bodoky Á.: Secrets of Abraham Ganz's train wheels enlighten by material science methods 37

Case hardened, double-walled train wheel, produced in the foundry of Abraham Ganz in 1867 and used for long time on the railroad tracks, was investigated and evaluated by modern methods of materials sciences (OES, OM, TEM, EDS, EBSD, XRD, XRF [ESCA], SNMS, micro-hardness measurements). OES studies have shown the presence of 0,059% antimony (Sb), distributed uniformly in the material of the wheel. This

quantity is several times higher than the average Sb amounts (<0,01%) of other components get into the castings. Sb was detected by SNMS even in the several mm thick crust, except in the outermost surface layer with < 1 μ m thickness. Based on the 20th century comprehensive studies, the antimony content, detected in the wheel, was found to be ideal (perfect). In grey iron it is a powerful pearlite stabilizer, has favorable effects on its mechanical properties and serviceability. By investigation of the surface structure (with XRD, TEM, ED), it has proved that the excellent hardness (~ 600 HV) at the crust surface was due to the "nanocomposite" formed from the pearlite as a consequence of severe plastic deformation during service. This was also promoted by the high amounts (4,09%) of carbon present in the casting. The long service life of the wheels was also helped by the continuously refining surface structure of them.

The secret of the Abraham Ganz's train wheels is inherently present – beside in the novel construction and production technology (case hardening) – in the above mentioned composition and the structure of the material.

A rhónici vasmű látképe

Árvay József 1765-ben készült rajza

Prospect der Kay(serlichen)-König(lichen) Eÿßen-Handlung Rhonitz
A rhónici császári-királyi vasmű ismertetése

1. Schaffers Wohnung (sáfár = üzemvezető lakása); 2. Handlung's Uhr samt Session Zimmer (óra és üléssterem); 3. Handlung's Geleuth (harangmű); 4. Blau Feuer (bucakemence); 5. Rost-Hütten (ércpörkölő); 6. Hierrin befindliche Hämmer (itt található a kalapácsoló); 7. Nagel Schmittten (szöghámor); 8. Das Fluderwerckh (vízcsatorna); 9. König(liche) Stallungen (királyi istálló); 10. Alter Hoch Ofen (régí nagyolvasztó); 11. Obere Kholung (felső szénégető); 12. Handlung's Mühl (malom); 13. Stein Bruch (kőfejtő); 14. Hruskova Gruben (Hruskova-bánya); 15. Gegen Handlers quartier (kereskedőnegyed); 16. S(c)haffers garten (sáfár kertje); 17. Fleisch-banckh (mészárszék); 18. S(c)hmi(e)ds wohnung (kovács lakása); 19. Keeßereÿ oder Heuer Stuben (sajt-készítő vagy szénapajta); 20. Das Schwartz Wasser (Fekete-víz, Fekete-Garam); 21. Sogenante 18 Týroler Haußer (18 ún. tiroli ház); 22. Platz wo Ein Ga... gestanden (hely, ahol egy ... állt); 23. Planirte Baad-Stuben (tervezett fürdőház); 24. Erb(autes) Stollner Mundloch (művelt táro szája); 25. Ord. Prückhen (rendes híd); 26. St. Johannes Statuen (Szt. János-szobor); 27. Untere Kohlung (alsó szénégető); 28. Hoch Ofen $\frac{1}{4}$ St... (nagyolvasztó ...); 29. Hierzue nöthige Hammer (ehhez szükséges hámor); 30. Der Graan Fluß (Garam folyó).

K. L.